

De Eraut

voor de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 27 Augustus 1916. N^o. 2014.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland en Ned.-Indië per jaar f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f .10. Abonnementen worden aangecomen door het Bureau te Amsterdam. Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertentie: van 1 tot 5 regels f 1.20, voor elke regel meer f .20. Aanvragen en vermelding van lieftedagen f .12 per regel.

„Een moeder in Israël“.

De dorpen hielden op in Israël, zij hielden op tot dat ik, Deborah, opstond, dat ik opstond, een moeder in Israël. Richters 5: 7.

Hooger dan Deborah staat geen vrouw in de historie aangeschreven, want zij is 't, die, met Barak, haar volk van den ondergang heeft gered; maar hoe hoog Deborah ook stond, ze bleef vrouw, en daarom werd 't haar ere-naam, nu reeds meer dan dertig eeuwen, dat zij een „moeder“ was in Israël. Wel denkt er in haar triomf over een machtige toorn tegen Sisera, en tegen de lauven en linden in Aser en Zebulon, maar vraag 't u zelf af, zou een vrouw den moedernaam verdienen, zoo ze in de ure van doodelijk gevaar niet als een heldin voor haar kinderen opstond, of ook een eigen kind, dat in de ure des gevaars af weg liep, niet bij den arm greep en dwong mee te strijden voor der broeders en der zusters behoud?

Toch heeft Deborah zelf niet meegestreden. De veldheer, die den slag sloeg, bleef Barak, en niet Deborah maar Hebers vrouw, de zoo weinig aantrekkelijke Jael, benam Sisera in haar tent te leven.

De reddende invloed die van Deborah uitging, was de machtige inwerking van een hoogere bezieling. Deborah wist een vonk van geestdrift onder haar volk te doen opvlammen. Toen het manlijke publiek in Israël, in stultende ontrouw, zich zelf en zijn God vergat, had 't God beviel een vrouw tot profetesse te verkiezen, en was Deborah als richteres onder het volk opgetreden.

De roep ging uit van haar wijsheid en haar inzicht. Wie beklemd van hart was, troeg tot haar uit, om raad en hulp te vragen. Zoo werd haar naam groot in Israël, en groot 't vertrouwen dat al 't volk in haar stelde. Men verhoort aan haar woord. Men leefde op als ze sprak. In hangen nood toog een ieder naar Deborah uit, om uitkomst te zoeken. Zoo ging er al meer van Deborah's woord een betoverende werking uit. Zelfs de man van 't zwaard als Barak klampte zich aan haar vast. En zoo kwam 't er als van zelf toe, dat er geen actie voor 't landsbehoud van Israël uit kon gaan, of 't moest Deborah zijn, die 't reddende woord sprak.

En bij dit alles nu bleef Deborah zoo in den echten zin vrouw, dat 't volk er lust in had, haar niet als Zienersse of als Profetesse, maar steeds als „Moeder“ in Israël te eeren.

Op kleinere schaal is het geslacht van de Deborah's er altijd geweest, en 't zal wel nimmer uitsterven, maar de schaduw die meest op vrouwen valt, die een publieke levenstaak te vervullen hebben, is vaak dat ze iets van het vrouwelijke glippen laten, en tot op zekere hoogte althans den man pogen na te doen.

Ook thans ziet men dit weer.

Deborah was gehuwd, maar thans vooral is het bij deze op den voorgrond tredende vrouwen meestal verre van huwelijk gebonden. Ze schieten eenigszins te kort in het zachtelieve van de vrouwelijke aantrekkelijkheid. En eenmaal den weg opgeraakt, om wat duizend de mans was, voor de vrouw op te eischen, verhardt er iets in haar natuur, verstijft er iets in haar van het teeder vrouwelijke, en lacht haar 't ideaal toe, niet om onder de vrouwen de rijkste en rijpste vrouwelijke te zijn, maar in allerlei uitwendig zelfs den man te beschamen.

Dit gaat zoo bij tijden op en neder.

Treedt in harden nood de man cordaat, kloek en in zijn heldennatuur op, dan blijft de vrouw veelal echt vrouwelijk, en bloeit in haar het teedere, het zachte en lieve. Zinkt daarentegen de man in, verwijft en verweekelijkt hij zich, dan gaat de vrouw de mannelijke glorie zoeken, en men krijgt naast den „man-vrouw“ de stoere natuur van den „vrouw-man“.

De vrouw die den man wil vervangen, draagt een valsche mannelijk beeld ten toon; iets waardoor de flinkheid van den man schade lijdt, en het vrouwelijk-teedere en aantrekkelijke stroef wordt en stramt.

't Heerlijkste is 't, als de man ten deze een echte man blijft, en naast hem de echte vrouw in haar teederheid u blijft boeien. Man en vrouw heeft God ze geschapen, en alleen zoo 't verschil tusschen beiden in beider eigen natuur blijft wisselen, is 't een heerlijke wedstrijd, wie meer, de man als man of de vrouw als vrouw, boeit.

Naast Deborah is het optreden van Barak zoo opmerkelijk. Deborah zelf nam niet het commando

over de troepen over. Zij bepaalde er zich toe, om de geestdrift in de strijders te ontvoken. De veldheerskunst moest niet zij, maar Barak in toepassing brengen.

Van vrouwelijke bemoeiing is geen sprake bij Deborah. Ze zet Barak niet op zij. Ze geeft Barak geen order. Ze zet zich niet in den kriegsraad neder. Aan den man laat ze wat des mans is. En zelve bepaalt ze er zich toe, om als vrouw te bezien, te verwarmen, te doen opvlammen. Barak is de generaal, die 't zwaard trekt, en Deborah blijft de moeder in Israël.

Ook wacht ze er zich wel voor, om als vrouw der mannen moed en mannen dapperheid te verzwakken. Als 't om leven of dood gaat, baat geen gemeedelijc geteem, en vandaar de kletterende toon in haar zezang.

Maar onder dit alles blijft ze bij haar roeping als vrouw; en de werking van de vrouw gaat uit 't gemeed of 't gemeed. Bedelen om stemrecht, zich mee bemoeien met den hoogerden bouw van Staat- en Volkerengeheel, 't is haar erf, 't is haar terrein niet. Zoo min als de man voegt bij de wieg, zoo min voegt de vrouw bij 't geslacht of in 's lands raadzaal. Beide ontvingen elk een eigen natuur, met eigen gaven en talenten, en dan alleen komen beide tot glorie, en al beider samenwerking al 't volk zegenen, indien ze beiden voortspinnen een iegelijk aan zijn eigen levensdraad.

Wil dit nu zeggen, dat derhalve de vrouw de zaak van land en volk aan den man alleen over moet laten?

Maar dit zou immers vlak tegen Deborah ingaan.

Wat land en volk zelfs vóór alle dingen noodig blijft hebben, is de poezie van een hoogere bezieling, en die kan nooit van Barak, die kan nooit anders dan van Deborah uitgaan.

Ook onze vrouwen, ze moeten weer moeders worden in Israël.

Dr. A. K.

Voor Kootwijk's scholen.

In hartelijken dank ontvang van A. G. de W. te Enschede f 5.
Ds. J. H. HOUTZAGERS, Voorzitter.

Uit de Pers.

Over de veelbesproken en nu in beginsel aangenomen modus-vivendi, schrijft de *Amsterdamsche Kerkbode* als volgt:

Over den modus-vivendi voorgesteld aan de Synode van het Hervormde kerkgenootschap raakt men natuurlijk nog niet uitgepraat. Al meer blijkt, dat eigenlijk, buiten de keigens der modernen en wellicht ook de meest geavanceerde ethischen, zoo wat niemand er vrede mee heeft.

Verwonderen kan dat niet. Buiten die kringen hecht men dan toch nog immer aan het woord kerk de gedachte van eenen kring, die uitgaat van een enigszins overeenstemmend geestelijk beginsel.

Met die grondgedachte nu wordt, terwijl het woord „kerk“ aangehouden wordt, in het wezen, der zaak volkomen gebroken.

Eene administratieve machinerie wordt liet en meer niet.

Nu zeggen wij niet, dat dit kerkgenootschap voor het oogenblik iets anders is.

Het tegendeel ware bezwaarlijk te bewijzen op goede gronden.

Dat is en blijft de aanklacht, welke wij tegen dit genootschap inhouden.

Felicitijk doet het voorstel tot de modus-vivendi niet anders dan den toestand consolideren, die thans bestaat.

Duch dat is nu omgekeerd ook weer de pretentie, welke in dien kring wordt gekoesterd, dat men op weg is aan dien toestand een einde te maken.

Men wil weer een kerk oprichten.

Hoe die er uit moet zien, daarover is men het voorloopig nog niet eens.

Daarover wil men liever voorreeds ook maar niet spreken, dan alleen in vage en niemendal zeggende termen.

Een volkskerk moet het zijn, maar met orthodoxe allures; een ding, waarvoor nog niemand op eenigszins bevattelijke wijze een schema heeft kunnen ontwerpen.

Maar hoe dat ook wezen moge, feit is dat men met den modus-vivendi geen vrede heeft en men van het voorstel heeft geseid, dat het niet is een voorstel tot samenleving, maar een tot ontlasting van het Hervormde Genootschap.

Het kon wel zoo zijn; en verklaarbaar is zeer zeker van die zijde de kracht, waarmee men er tegen te veldt trekt.

Er zal dan ook wel niets van komen.

Het enige resultaat, dat er mede bereikt is geworden, is, dat alle voorstellen tot reorganisatie, waarmee men in tene vroegere periode zoo ijverig in de weer was, in het oud-archief voorloopig zijn opgeborgen.

Daarmede zijn zeer zeker de bedoelingen van sommigen verweerd, die alles maar maar de verwachten van protesteeren en nog eens protesteeren, en niet schijnen te zien, dat de toestand, in stede van voort te gaan eigenlijk meer en meer bedert.

Wellicht een verklaarbaar noodend over getrekk aan gehoorzaamheid.

Officiële Berichten.

KAMPEN.

Namen de Kerkeraad der Gereformeerde Kerk alhier, verzoekt de dergeteekende opnieuw vriendelijk, maar toch met eenigen aandring, aan de respectieve kerkeraaden van andere Gereformeerde Kerken, te willen toeren of vertrekende belijdende leden en doopleden uit hunne Kerken, wel attestaties aanvragen.

Telkens merken we hier, dat dit niet geschiedt. Vooral heeft dit verzuim plaats bij doopleden, die bij het Instructie-Bataillon of den Hoofdcursus worden geplaatst.

Wij vertrouwen, dat de broederen aan dit verzoek voor de goede orde zullen willen voldoen.

J. A. G. DE WAAL.

Scriba v.d. Bijzondere Kerkeraad.

N.B. De verschillende Kerkbode der Ger. Kerken gelieven dit verzoek over te nemen.

De classis Franeker heeft, na praeparatoir examen, met algemeene stemmen toegelaten om te staan naar de Bediening des Woords en der Sacramenten in de Gerf. Kerken den heer J. Post, theol. cand. te Sexbierum.

Agenda voor de 27e Centrale Diaconale Conferentie, D. V. te houden te Amsterdam op Woensdag 6 Sept. 1916 in het Gebouw van de Maatschappij voor den Werenden Slend. Kloveniersburgwal 87/89. Aanvang 's morgens 10 uur.

I. Open'ng der Vergadering.
II. Lezing der Notulen en Presentie-lijst.
III. Verkiezing van Comité-leden.

Aan de beurt van alreeding zijn de Comité-leden, die gekozen zijn voor de provincie: Friesland, Drente, Gelderland, Noord-Holland en Zeeland. De afzeggende broeders Jb. de Graaf en M. Quakkelaar zijn niet in het diakenambt gebleven en derhalve naar de gewoonte onder ons niet herkiezbaar. Het Comité stelt de volgende kandidaten voor Friesland: J. Bijlenda, Leeuwarden, (attr. lid), A. Wierman, Sneek, M. Oostwoud, Franeker; voor Drente: A. T. Veeninga, Assen, (attr. lid), G. F. Hammelein, Assen, J. Thomas Jzn., Hoogeveen; voor Gelderland: P. J. J. Meij, Arnhem, (attr. lid), A. Bouwmeester, Apeldoorn, G. J. Hübcher, Velp; voor Noord-Holland: M. C. Wijbeek, Amsterdam, R. van Noeren, Hilversum; voor Zeeland: P. H. Wessels, Goes, L. Kloosterman, Heinkenszand.

IV. Rapport der commissie, door het comité benoemd, inzake de deelneming der diaconen aan den arbeid der armenraden.

V. De roeping der kerk inzake de verzorging van hulpbehoevende ouden van dagen.

VI. Het Comité.

Insider: Ds. T. Ferwerda van Amsterdam.
VI. Een hulpbehoevende broeder j' zuster moet op medisch advies in eenen inrichting worden verpleegd. Mag de diaconie de kosten dier verpleging overdragen — ook wanneer zij zelve de middelen daartoe heeft — aan een burgerlijk armenbestuur, zonder verzuiging van ons beginsel?

Diaconie der Gerf. Kerk te Zeist.

VII. Van een huisgezin, dat bijna geheel hulpbehoevend is, behoort de vader met het grootste gedeelte der kinderen tot de Ned. Herv. Kerk, en de moeder met de andere kinderen tot de Gerf. Kerk. Hoe moeten onze diaconen naar roeping en plicht, in de gegeven omstandigheden met dit gezin handelen?

Diaconie der Gerf. Kerk te Leerdam.

VIII. Welke verplichtingen behoudt een diaconie ten opzichte van een vertrokken onderstunde, die meermalen naar een andere plaats is verhuisd, meermalen onder een andere diaconie heeft geresort, en thans voor Diaconale rekening in een Stichting ter Verzorging is opgenomen?

Diaconie der Gerf. Kerk te Haarlemmermeer (Onstapeld).

IX. Eene weduwe, met twee jeugdige kinderen bij hare onbemiddelde ouders inwonende, wordt door de diaconie gesteund. Binnenkort vertrekt deze zuster naar een andere gemeente, om daar als dienstloze werkzaam te zijn, terwijl zij haar kinderen onder de hoede en verzorging harer ouders achterlaat. Hoevel wij besluten hebben deze weduwe te blijven helpen, toch zouden wij gaarne het oordeel der vergadering willen vernemen omtrent de vraag: welke diaconie behoort in 't vervolg steun te verleen, die in de plaats, waar zij haar kinderen heeft achtergelaten, of die ter plaatse, waar zij zich gaat vestigen?

Diaconie der Gerf. Kerk te Almelo.

X. Sluiting.

De Redacteuren van het Diaconaal Correspondentieblad, Dr. J. C. de Moor en Mr. R. van Maas, benevens Prof. Dr. H. Bouwman, hopen in ons midden te zijn en hebben zich weder bereid verklaard de Conferentie als Commissie van advies te dienen.

Elke Diaconie betaalt de reis- en verblijfskosten harer afgevaardigden.

Voor de goede controle worden de Diaconen beledigd verzoekt, het bij deze agenda gevoegde lijstje duidelijk in te vullen en door hare afgevaardigden aan den ingang der zaal te doen afgeven. Alleen hospitanten worden vriendelijk uitgenodigd aan den ingang der zaal de presentielijst te tekenen.

Voor elke Diaconie is tevens een stembiljet bij deze agenda gevoegd. Dit stembiljet kan

aan den ingang der zaal in de bus gedaan worden. Elke vertegenwoordigende Diaconie mag slechts één stembiljet inleveren.

Na afloop der conferentie zal om ongeveer half zes een gemeenschappelijke maaltijd gehouden worden. De prijs per persoon bedraagt f 1.75. In de pauze zal een gemeenschappelijke koffietafel aangericht worden. De prijs per persoon bedraagt f 0.60. Afgevaardigden en hospitanten, die aan den maaltijd en (of) de koffietafel wenschen deel te nemen, worden beledigd en dringend verzocht, hiervan des morgens kennis te geven aan de regerings-commissie, welke commissie voor deze conferentie bestaat uit de broeders: H. Rootlic, voorzitter, J. F. de Graaf, penningmeester, A. Zeegers Jen. en M. C. Wijbeek, secretaris, allen diaconen der Gereformeerde Kerk te Amsterdam.

Het adres van den secretaris der regerings-commissie is tot 31 Aug. a.s. Englaan 3 te Bussum en daarna 45, 1e Helmersstraat te Amsterdam.

Buitenland.

Engeland. Een liberaal prediker beroepen door de City Temple. Een advies over de verhouding van Kerk en Staat. Kindersterfte in Edinburg.

De leden van de City Temple hebben op een „church-meeting“ met algemeene stemmen Dr. Newton, liberaal, predikant uit Amerika, tot hun herder en leeraar beroepen. Er is beweerd, dat dit beroep uitlokt is door een perscampagne. Maar dit neemt niet weg, dat het beroep is, dat een modern predikant in de voornaamste kerk der Congregationalisten te Londen begerd wordt. De City Temple is voor de Engelse Dissenters of Nonconformisten wat de St. Pauls Cathedral voor de Anglicanen is. Ze is meer dan een lokale kerk. Zij wordt het „klankbord“ van de Nonconformisten genoemd. Bijna drie honderd jaar lang is in die kerk en in die daar vóór stond, de rechtvaardige leer verkondigd. Op haar kansel heeft Dr. Parker gepredikt. Het optreden van den modernen predikant Campbell was een jammerlijk interludium, maar ten slotte verliet hij de Congregationalistische kerk. Het blijkt echter, dat het zaad, door Campbell uitgestrooid, vruchten gedragen heeft. Anders ware het onmogelijk, dat een gemeentevergadering met algemeene stemmen een „liberaal“, hetgeen in Engeland vrijwel hetzelfde is als een Unitarisch predikant, beroept.

Een Engelsch blad zegt, dat het de vraag is, of de City Temple nu een te huis worden zal voor het liberalisme, of dat zij een groot, breed centrum voor het Evangelie blijven zal. In bedoeld blad wordt het vermoeden uitgesproken, dat de personen, die Dr. Newton beroepen, niet de Vrije kerken vertegenwoordigen, maar een klein vórm, die er op uit was het liberalisme in, het centrum van de Nonconformistische wereld op den troon te verheffen. Dit is een doekje voor het bloeden. In de Nonconformistische kerken, niet het minst in de Congregationalistische kerk, is de invloed van het modernisme duidelijk merkbaar.

Door den aartsbischop van Canterbury werd een commissie benoemd om te onderzoeken, welke veranderingen wenschelijk zouden zijn in de verhouding van de Kerk tot den Staat, om de geestelijke onafhankelijkheid der kerk tot haar recht te laten komen.

De Anglicaanse kerk is alles behalve onafhankelijk. Zij staat onder den Koning van Engeland en onder het Parlement. Als hijv. een predikant der Staatkerk Roomsche ceremonies in de kerk invoert, kan hij de wettige voor de rechtbank ter verantwoording geroepen worden. Een vijf en twintig jaren geleden werden den roomsche-rendenden Anglicaanen predikanten tal van processen aangedaan, waarop steeds veroordeeling volgde. In den tegenwoordigen tijd hoort men daarvan niet meer, denklijk omdat gebleken is, dat de Ritualistische beweging niet te stuiten is, doordat zij sommige harer voorstanders tot gevangenisstraffen had veroordeeld.

De door den aartsbischop benoemde commissie wil echter den band die de Engelse Staatkerk aan den Staat verbindt, niet losmaken. Zij stelt voor dat een soort van Synode of Opperkerkenraad zal ingesteld worden, bestaande uit predikanten en gemeentelieden, en daarmede nog een „Privy Council“, een kerkelijke commissie, door middel van welke men wil onderhandelen met kroon en parlement. Die „Privy Council“ moet dan beslissen in welke gevallen men de toestemming van het Parlement voor in te voeren veranderingen noodig heeft, of wanneer men alleen de Kroon heeft te raadplegen. Er is niet veel kans op, dat het advies van de commissie gevolgd wordt. Op den duur zal het in Engeland tot losmaking van den band die de Anglicaanse kerk en den Staat verbindt, komen. In Ierland heeft zij reeds plaats gehad, in Wales is zij weldra een volgendom feit. Schotland en Engeland zijn dan aan de beurt.

In een scherp artikel wees deze dagen Dr. C. W. Saleeby in een Londenach dagblad er op, dat er een scherp contrast bestaat tusschen Parlietische en Edinburgsche toestanden in betrekking tot de zorg voor jeugdige kinderen. Hij betoogt, dat toen in 1871 de Duitschers Parijs belegerden, die kinderbevolking zoo goed als vernietigd werd. Maar in 1914 namen de autoriteiten, door de ervaring geleerd, krachtige maat-

regelen om het gevaar, dat het leven van jonge kinderen bedreigde, tot een minimum te herleiden. En dit is gelukt. De kindersterfte verminderde op in het oog loopende wijze, en dat, terwijl op een afstand van een vijftig mijlen de oorlog woedde. Vergelijk daarmede, zegt Dr. Saleeby, den toestand gelijk die in Edinburg is, waar geld in overloed is en welvaart heerscht. »De kindersterfte in het voorspoedige Schotland was 126 per duizend, een hooger cijfer dan in 1855. Het geboortecijfer in Edinburg was verreweg het laagst dat in een stad bereikt werd, het was beneden de achtien per duizend. De „babies“ werden als gewoonlyk afgemaakt, ja meer dan gewoonlyk, ofschoon het geboortecijfer slechts de helft bereikt van dat voor veertig jaar. En dit, terwijl in het laatste jaar er meer geld dan ooit te voren voor moeders en kinderen in ons land toebedeeld werd.

Dr. Saleeby schrijft dit bedroevend resultaat toe aan het buitensporig drinken van whisky door vrouwen, sedert de oorlog uitbrak. Er wordt in Engeland door den oorlog veel geld verdiend, en daarvan is het gevolg, dat vele vrouwen meer sterken drank gebruiken dan vroeger. Als al deze dingen niet in een Engelsch Christelijk blad, n.l. *The Christian*, te lezen stonden, wij zouden ze niet gelooven. Hetzelfde blad klaagt er over, dat er algemeen bekende mannen in Engeland gevonden worden, welke hen, die er voor ijveren dat het fabriceren en verkoopen van sterken drank in Engeland verboden worde, „fanatieken“ noemen. Engeland en ook Nederland zou er wel bij varen, indien het voorbeeld van Rusland gevolgd werd.

N.-Amerika. Het besluit der Synode van de Chr. Gerf. Kerk omtrent de werklidenverenigingen.

Reeds lang wordt er in de Chr. Gerf. Kerk een strijd gevoerd over Labour Unions, of werkliden-verenigingen. Ook in de nieuwe wereld heeft de arbeid zich georganiseerd en werden er overal z.g. neutrale Labour Unions opgericht. De Synode van de Chr. Gerf. kerk van 1904 besloot echter als ideaal vast te stellen, dat men Christelijke werkliden-verenigingen zou stichten. En er werden eenige zwakke Christelijke werkliden-verenigingen opgericht. Men had nu kunnen verwachten, dat de Synode van 1916 die kleine verenigingen zoude hebben aangemoedigd, er op aandringend dat er meerdere werden opgericht. Doch niet alzoo. De Synode die in juli l.j. vergaderde, besloot in deze het volgende:

„Inzake de Labor Unions werden twee rapporten geleverd, een meerderheids- en een minderheids-rapport. Uw Commissie was van oordeel, dat de bespreking van de moeilijkheden tusschen de leden der Commissie in zake de Labor Unions niet op haren weg lag, wijl deze slechts een methode van werken raakt waar de Synode geen belang bij heeft.

Uw Commissie kan geen bevrediging vinden in een der rapporten (bedoeld is waarschijnlijk „in geen der beide rapporten“, Red.) evenmin in het besluit van 1904. Zij besloot eindelijk 't volgende aan de Synode voor te leggen:

Met dat 'k aan de broeders, welke in het verleden de kerken gedienst hebben met voorlichting over de Unions, en na inzage van meerderheids- en minderheidsrapport en de instructie van Sheldon, Iowa, en na breedvoorige toelichting van het meerderheidsrapport door Rev. B. Elnick, en van het minderheidsrapport door Rev. J. Groen—

adviseert Uw Commissie de Synode: a. Het synodaal besluit van 1904 in betrekking tot de Unions voorloopig te wijzigen, omdat:

I. Volgens het oordeel uwer Comm. er geen genoegzame gegevens aanwezig zijn om aan te toonen, dat het lidmaatschap der Kerk onverenigbaar is met lidmaatschap van de zoogenaamd neutrale Unions, tenzij vastgesteld kan worden dat een Union een zonde of zonden reglementeert of in haar doorlopende handelingen betoont de zonde voor te staan.

II. Zoolang men niet tot volkomen zekerheid in deze zaak gekomen is en men het ingenomen standpunt niet kan handhaven, de tegenwoordige „standing“ van vele onzer kerkleden als „drageijk“ ongewenscht is.

III. Uit beide rapporten en uit de toelichtingen bleek, dat er een zeer uiteenlopende opvatting bestaat over de solidariteit in den arbeiderskring. Bij sommigen is het de overtuiging, dat leden van de Labor Unions verantwoordelijk zijn voor alle handelingen van zulke Unions of van de federatie er van, terwijl anderen oordeelen dat zulks niet het geval was.

In dezen kon ook uw Comm. niet tot volkomen helderheid komen.

Zij adviseert daarom de Synode het volgende:

I. Men welke alle leden onzer kerken en in het bijzonder onze leiders op, om van dit gewichtig punt een meer bijzondere studie dan voorheen te maken, opdat men onder leiding en voorlichting des Geestes tot eenheid van gedachten moge komen.

C. Met het oog op den tegenwoordigen stand van zaken en als advies aan de arbeiders en werkliden, leden onzer kerken, beveelt uwe Comm. het volgende aan:

I. Indien men gedwongen is aan een zoogenaamd neutrale Union te behooren, ten einde in zijn onderhoud te kunnen voorzien, dan legge men in het midden zijner Union en medarbeiders en werkliden ten allen tijde door woord en daad een krachtige getuigenis af van den Christus Gods toe te behooren en zijn eer te zoeken, en indien men hierin verhindert wordt, dan breke men met een dergelijke Union;

II. Dat op plaatsen waar zelfstandige Chris-